

УДК 796.032(100) : 316.421
DOI <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-1-15>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Лисейко К.

аспірант

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
вул. Костюшко, 11, Львів, Україна
orcid.org/0000-0001-7776-2714
tlum_yms@meta.ua*

Яців Я. М.

кандидат педагогічних наук,

*професор кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0003-2474-0401
yaroslav.yatsiv@pnu.edu.ua*

Пітин М. П.

*доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
вул. Костюшко, 11, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-3537-4745
pityn7@gmail.com*

Синиця А. В.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0001-6608-919X
andrii.synytia@pnu.edu.ua*

П'ятничук Г. О.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0001-8559-5688
halyna.piatnychuk@pnu.edu.ua*

Маланюк Л. Б.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0003-4698-6525
liubomyr.malaniuk@pnu.edu.ua*

Ключові слова: *розвиток,
ігрові види спорту,
сильні і слабкі сторони,
можливості, загрози.*

Комплексне вивчення можливостей розвитку ігрових видів спорту в окремих регіонах потребує застосування ефективних методик вивчення наявного стану. Мета – визначити проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області за допомогою застосування методики SWOT-аналізу. Методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, експертне опитування, методи математичної статистики. Упродовж жовтня 2022 року – січня 2023 року до експертного опитування було залучено 11 осіб, що представляли суб'єкти розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області. Результати. У розвитку ігрових видів спорту на теренах Івано-Франківської області визначено сильні сторони – історія і традиції, досвід, кваліфіковані кадри, планування роботи, масовість, співпраця з організаціями, міжнародні проекти; слабкі сторони – відсутність фінансування та мотивації, партнерів та інвесторів, складність взаємодії з гілками влади, високе навантаження, недосконала робота осередків зі спонсорами та медіа, недостатність матеріально-технічного, правового та методичного забезпечення; можливості – збільшення зацікавлення, розширення діапазону учасників змагань, висвітлення діяльності, міжнародні проекти та програми, інновації, залучення меценатів та спонсорів, облік спортсменів і команд, підвищення кваліфікації, покращення матеріально-технічного забезпечення; популяризація здорового способу життя, селекційна робота, стимулювання діяльності; загрози – продовження (загострення) воєнних дій, відсутність державної підтримки, жорсткий контроль, соціально-психологічне напруження, дистанційні форми роботи, нестабільність соціально-економічного стану, пандемія, низька готовність і руйнування інфраструктури, неефективний менеджмент. Висновки. На підставі застосування методики SWOT-аналізу визначено проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області за групами сильних та слабких сторін, можливостей та загроз діяльності.

PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF GAME SPORTS IN THE IVANO-FRANKIVSK REGION

Lyseiko K.

*Postgraduate Student
Ivan Boberskiy Lviv State University of Physical Culture
Kostyushko str., 11, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7776-2714
thum_vms@meta.ua*

Yatsiv Ya. M.

*PhD (Pedagogical Sciences),
Professor at the Department of Sports and Pedagogical Disciplines
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2474-0401
yaroslav.yatsiv@pnu.edu.ua*

Pityn M. P.

*DSc (Physical Education and Sport),
Professor at the Department of Theory of Sport and Physical Culture
Ivan Boberskiy Lviv State University of Physical Culture
Kostyushko str., 11, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3537-4745
pityn7@gmail.com*

Synytsia A. V.

*PhD (Physical Education and Sport),
Associate Professor at the Department of Sports and Pedagogical Disciplines
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6608-919X
andrii.synytsia@pnu.edu.ua*

Pyatnychuk H. O.

*PhD (Physical Education and Sport),
Associate Professor at the Department of Sports and Pedagogical Disciplines
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0001-8559-5688
halyna.piatnychuk@pnu.edu.ua*

Malanyuk L. B.

*PhD (Physical Education and Sport),
Associate Professor at the Department of Sports and Pedagogical Disciplines
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4698-6525
liubomyr.malaniuk@pnu.edu.ua*

Key words: *development, game sports, strengths and weaknesses, opportunities, threats.*

A comprehensive study of the development possibilities of game sports in separate regions requires the application of effective methods of studying the existing state. Purpose is to determine the problems and development prospects of game sports in the Ivano-Frankivsk region with using the SWOT analysis method. Methods: theoretical analysis and generalization of data scientific and methodological literature, expert survey, methods of mathematical statistics. During October 2022 – January 2023, 11 people, who representing subjects of game sports development in the Ivano-Frankivsk region were involved in the expert survey. The results. There were identified strengths in the game sports development on the territory of Ivano-Frankivsk region. Among them

are history and traditions, experience, qualified personnel, work planning, mass, cooperation with organizations, international projects. In addition, among the weaknesses were a lack of funding and motivation, partners and investors, difficulty of interaction with branches of government, high workload, imperfect work of centers, with sponsors and media, insufficient material and technical, legal and methodical support. Among opportunities we were identified the increasing interest, expanding the range of competition participants, highlighting activities, international projects and programs, innovations, attracting patrons and sponsors, keeping records of athletes and teams, improving qualifications, improving material and technical support; popularization of a healthy lifestyle, selection work, stimulation of activity. Among the threats, we identified continuation (escalation) of hostilities, lack of state support, strict control, socio-psychological tension, and remote forms of work, instability of the socio-economic situation, pandemic, low preparedness and destruction of infrastructure, inefficient management. Conclusions. Based on the application of the SWOT analysis method, problems and prospects for the development of game sports in the Ivano-Frankivsk region were determined by groups of strengths and weaknesses, opportunities and threats of activity.

Постановка проблеми та аналіз основних досліджень. Для комплексного вивчення можливостей розвитку ігрових видів спорту в окремих регіонах необхідно застосовувати ефективні методики вивчення наявного стану з урахуванням ситуації [1; 2; 3]. Складність вивчення проблематики розвитку ігрових видів спорту пов'язана із великою кількістю компонентів, що з огляду на особливості зазначеного процесу та напрями можливої діяльності можуть бути піддані оцінюванню за допомогою методики стратегічного аналізу і планування процесів SWOT-аналізу [4; 5; 6].

Особливості SWOT-аналізу полягають у виявленні чинників чотирьох категорій. Це сильні сторони, які відображають більш успішні напрями діяльності; слабкі сторони, що відображають відсутність або неналежність елементів функціонування, недоліки; можливості, що вказують на сприятливі характеристики для набуття в майбутньому певних переваг та загрози – елементи зі здебільшого негативним впливом на діяльність [2; 7].

Розвиток фізичної культури і спорту в Україні був основою для багатьох наукових досліджень. Роботи фахівців представлені упродовж тривалого періоду [6; 8]. Їхню увагу привертало як окремі види спорту, наприклад футбол [4], фехтування [3], гандбол [9], пляжний гандбол [10], хокей на льоду [11], баскетбол [12], гольф [13], так і певні регіони, наприклад Одещина [1], Львівщина [8], Херсонщина [10], чи загалом тенденції загальнодержавного рівня в Україні [5; 6; 12; 13; 16].

Для отримання об'єктивних даних більшість фахівців пропонують застосовувати якісні методики аналізу діяльності суб'єктів галузі фізичної культури і спорту, залучених до відповідного процесу. Перелік найбільш популярних є досить стандартизованим. Серед них рекомендованими

є методики SMART-, SWOT-, PEST-аналізу [1; 2; 3; 7]. Перевагами SWOT-аналізу є те, що технологія містить необхідність складання списку сильних і слабких сторін, складання списку можливостей і загроз, встановлення логічних зв'язків між різними частинами списків та обговорення варіантів. На підставі цих тверджень вважаємо, що SWOT-аналіз є ефективним для уточнення стратегії розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області.

Мета дослідження – визначити проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області за допомогою застосування методики SWOT-аналізу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, експертне опитування, методи математичної статистики. До дослідження було залучено 11 експертів, що представляли суб'єкти розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (обласні осередки з видів спорту: футболу, баскетболу, волейболу, настільного тенісу, бадмінтону та інших). За допомогою індивідуального розповсюдження бланків анкет упродовж жовтня 2022 року – січня 2023 року було отримано результати стосовно сильних і слабких сторін, можливостей та загроз для розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області. Експерти подавали власні формулювання чинників. Ми проводили узагальнення змістового складника та об'єднання в підгрупи.

Результати дослідження та їх обговорення. У зв'язку зі схожістю окремих формулювань та наближеного змісту ми провели узагальнення. Це дало змогу сформулювати комплекс сильних сторін у діяльності суб'єктів розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (на прикладі обласних федерацій з видів спорту, табл. 1).

Таблиця 1

Сильні сторони розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області

№	Сильні сторони
1	взаємозв'язок та наслідуваність діяльності від спортсмена до тренера
2	високий рівень підготовленості спортсменів та команд з видів спорту
3	залучення різних груп (спонсорів, партнерів, ветеранів) до занять
4	історія, традиції діяльності федерації та позитивний досвід проведення заходів
5	кваліфіковані кадри, спортсмени, відносно стабільна кількість команд; організація підвищення кваліфікації
6	наявне матеріально-технічне забезпечення та відповідно стабільних умов для тренувань та змагань
7	наявність плану роботи та розробка програм розвитку виду спорту
8	приналежність виду спорту до популярних масових та олімпійських
9	робота над висвітленням подій, комунікацією з органами влади та іншими зацікавленими сторонами діяльності
10	співпраця з органами влади, громадськими організаціями, центральними представництвами федерацій з виду спорту
11	створення та залучення до соціальних програм, міжнародних проєктів
12	якісне керівництво та ієрархія керівної структури

Аналізуючи повний перелік сильних сторін, зауважимо, що серед них складно говорити про певну ієрархію значущості. Усі вони є відображенням реального бачення та стану із внутрішньої сторони діяльності федерацій.

Якщо розглянути змістове наповнення, то ми схилиємося до того, що взаємозв'язок та наслідуваність діяльності від спортсмена до тренера пов'язане з перспективними можливостями для спортсменів після завершення кар'єри. Дійсно, у науково-методичній літературі дуже часто обговорюється питання продовження професійної діяльності осіб після завершення активних виступів у спорті. Тому за твердженнями експертів, залучених до опитування, ми можемо говорити про можливість для більшості представників того чи іншого ігрового виду спорту залишитися на посаді асистента тренера чи тренера, долучитися до обов'язків адміністратора тощо.

Високий рівень підготовленості спортсменів та команд з видів спорту пов'язаний із тим, що на сьогодні на теренах Івано-Франківської області утворилася низка осередків з провідними командами та спортсменами з ігрових видів спорту. Безперечно, що цей факт переконує нас у наявності потужного тренерського складу та певної інфраструктури.

Позитивом, на який вказала достатня кількість експертів, є залучення різних груп (спонсорів, партнерів, ветеранів) до занять. Це узагальнена підгрупа, адже здебільшого експерти акцентували увагу на окремих групах осіб, наприклад спортсменах і тренерах, спонсорах чи партнерах тощо. Результати попереднього вивчення стану розвитку різних ігрових видів спорту в Івано-Франківській області дали нам підстави говорити, що можливість із залучення різних зацікавлених груп

осіб є відмінними. Це пов'язано зі специфікою тренувальної та змагальної діяльності. Для всіх обласних федерацій без залучення зацікавлених осіб подальший розвиток є неможливим.

Підтвердженням цього можуть бути акценти експертів на приналежності виду спорту до популярних масових та олімпійських. Без сумніву, олімпійський спорт на сьогодні є потужним чинником соціально-економічного впливу. Це відображається й на загальнонаціональному та місцевому рівнях. Адже види спорту, де спортсмени демонструють високі результати та систематично з'являються на змаганнях найвищого рівня, мають більше можливостей до залучення фінансових та ресурсних можливостей.

Деяко наближеними за змістом до зазначеного є ще кілька підгруп сильних сторін. Зокрема, експерти наголошують на позитивах, притаманних співпраці з органами влади, громадськими організаціями, центральними представництвами федерацій з виду спорту та роботи над висвітленням подій, комунікацією з органами влади та іншими зацікавленими сторонами діяльності.

Справді, сучасна ситуація вимагає від менеджерської ланки федерацій (різного рівня) тісної співпраці з усіма суб'єктами, які тією чи іншою мірою можуть бути позитивно дотичні до розвитку певного ігрового виду спорту. Інколи висвітлення про проведені події мають таку саму вагу, як і їх безпосереднє проведення.

Спілкування, партнерські відносини з органами влади – це окремий потужний чинник, що покликаний підсилити ефект зусиль власне обласних федерацій. Органи влади різного рівня зацікавлені в організації якісної роботи з населенням. Однак, як і будь-яка організація – розпорядник бюджетних коштів (ресурсів), вони хочуть мати

у співпраці надійного партнера з бездоганною репутацією.

На нашу думку, забезпечення співпраці, з одного боку, неможливе без якісного управлінського апарату, тобто кваліфікованого та прогресивного керівництва та чіткої ієрархії керівної структури. Багато експертів вказали на те, що на сьогоднішній адміністративно-керівній ланці обласних федерацій є позитивною стороною їхньої діяльності. Відповідно, можна поєднати ефективну роботу керівника (керівництва) обласних федерацій з ігрових видів спорту як суб'єктів розвитку з нарощуванням кількісних показників та наявності кваліфікованих кадрів і спортсменів, організації подальшого підвищення кваліфікації й обміну досвідом, забезпечення стабільної кількості команд.

З іншого боку, ці два компоненти (прагнення органів влади до співпраці та наявність якісного керівництва) дуже тісно пов'язані з утворенням ґрунтового результату такої співпраці, що може бути реалізована у вигляді розробки документів планування роботи та програм розвитку виду спорту, створення та залучення представників федерацій з ігрових видів спорту до соціальних програм і міжнародних проєктів.

Наступний блок становить велике зацікавлення, адже пов'язаний із визначенням слабких сторін у розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (табл. 2).

За допомогою змістового об'єднання чинників нам удалося визначити дев'ять відносно самостійних груп слабких сторін у діяльності суб'єктів розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області. Більшість експертів акцентували увагу на недостатності та відсутності фінансування та відповідно мотивації до вдосконалення діяльності учасників процесу. Безперечно, що ситуація, яка склалася в Україні, суттєво й негативно позначилася на економічних можливостях різних суб'єктів.

Окрім цього, суттєвим негативним чинником

на тлі ведення війни можна вважати втрату та відсутність постійних партнерів, інвесторів та складнощі взаємодії з гілками влади (область, ТГ). До лютого 2022 року спостерігалася стабільна співпраця осередків. Вона могла частково не задовольняти сторони, проте відбувалася. Зміна пріоритетів на забезпечення безпеки країни та її населення спричинила переорієнтацію значної кількості коштів на військово-промисловий комплекс та забезпечення мінімально необхідних компонентів життя українців. Така ж проблема спостерігається й для державних інституцій, адже наповнення бюджету та подальше розподілення залежить від великого комплексу чинників соціально-економічного та політичного спрямування.

У продовження зазначеного більшість експертів вказали на недостатність залучення спонсорів, медіапідтримки, реклами, інновацій станом на завершення 2022 року. На жаль, ми повинні констатувати, що для цих суб'єктів, залучених до розвитку ігрових видів спорту, також настав складний період, на який вони не можуть вплинути лише за допомогою власних резервів. При цьому більшість командних видів спорту здебільшого перебували на балансі (утриманні) представників бізнесу чи фінансово потужних підприємств.

Інша група слабких сторін у розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області значною мірою пов'язана з недостатністю компонентів матеріально-технічної бази, законодавства, методичного забезпечення, інформації та загалом інфраструктури.

Об'єднання цих чинників зумовлене тим, що всі ці компоненти належать до групи забезпечення системи підготовки спортсменів. Тому у разі змістових розбіжностей вони всі повинні сприяти оптимальній організації навчально-тренувального та змагального процесу для спортсменів.

Зменшення фінансового та ресурсного забезпечення позначається на зменшенні нових кадрів у тому чи іншому ігровому виді спорту. Це, своєю чергою, спричиняє наростання навантаження

Таблиця 2

Слабкі сторони розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області

№	Слабкі сторони
1	відсутність достатнього фінансування та мотивації до удосконалення діяльності учасників
2	відсутність постійних партнерів, інвесторів та складнощі взаємодії з гілками влади (область, ТГ)
3	досить високе навантаження на учасників (тренерів, адміністрацію, спортсменів)
4	знижена увага до проблем дитячо-юнацького спорту (змагання, тренування, відбір, розвиток тощо)
5	недосконала система роботи осередків (клуби, секції), їх взаємодії між собою та обласною федерацією
6	недостатність залучення спонсорів, медіапідтримки, реклами, інновацій
7	недостатність компонентів матеріально-технічної бази, законодавства, методичного забезпечення, інформації та загалом інфраструктури
8	спрямованість виключно на результат на рівні спорту вищих досягнень
9	хаотичність проведення окремих заходів

на діючих учасників. Саме тому, на наш погляд, частина експертів серед слабких сторін на сьогодні зазначає досить високе навантаження на тренерів, адміністрацію та спортсменів. Сутність такого проглядається в необхідності виконувати нехарактерні функції, вести пошук ресурсів та засобів для забезпечення оптимального, а іноді мінімального рівня підтримання навчально-тренувального процесу чи організації змагань.

Похідними певного кадрового голоду виступають також зниження якісного рівня та загалом недосконала система роботи осередків (клуби, секції), їх взаємодії між собою та обласною федерацією. Створюються передумови виникнення конфліктів та суперечностей щодо пріоритетів у забезпеченні одних та обмеженні підтримки інших спортсменів, якісного відбору до складу основних команд чи до делегування на вищі рівні змагань. З іншого боку, намагання хоч якось підтримувати функціонування ігрових видів спорту в Івано-Франківській області призводить до урізання фінансування на проведення змагань, навчально-тренувальних зборів й інших заходів.

Ще одним складним та дискусійним питанням, що відображено експертами у частині слабких сторін, виступає питання спрямованості діяльності суб'єктів розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області. Певна частина експертів вказала спрямованість діяльності виключно на результат на рівні спорту вищих досягнень та знижену увагу до проблем дитячо-юнацького спорту. Справді, у разі суттєвого урізання фінансування на нормальну діяльність осередків з ігрових видів спорту, зменшення реальних витрат із місцевого, обласного бюджету, зниження числа приватних осіб, які можуть долучитися до підтримання виду спорту, постає важливе питання: «На що спрямовувати кошти?». Зрозуміло, що для

більшості значущість являють саме результати на найвищому рівні. На наш погляд, за певний час ми стикнемося із суттєвим кадровим «голодом» на рівні кваліфікованих спортсменів та спортсменів – резерву національних збірних.

Наступний блок давав відповідь щодо можливостей у діяльності федерацій з ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (табл. 3).

Аналіз можливостей розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області дав підстави стверджувати про наявність двох великих груп чинників. Перша з них пов'язана із різними способами стимулювання діяльності та популяризації виду спорту, а інша зі структурними та змістовними змінами власне діяльності суб'єктів та її забезпечення. До першої групи увійшли можливості, пов'язані зі збільшенням глядацького зацікавлення шляхом розвитку варіантів виду спорту; проведення майстер-класів, залучення відомих спортсменів, розширення діапазону учасників змагань; висвітлення діяльності (ЗМІ), участь у міжнародних проєктах та програмах, заходах різного рівня; залучення меценатів та спонсорів, залучення нових груп учасників та створення відповідних проєктів; підвищення уваги до роботи осередків на рівні територіальних громад та загалом популяризація політики здорового способу життя через різноманітні заходи (створення мобільного додатку, бесід, медіапроєктів тощо). Для реалізації цієї сукупності можливостей, безперечно, першочергово повинна бути створена безпечна ситуація у країні.

Вважаємо, що збільшення глядацького інтересу на сьогодні не являє труднощів. Хоча цей рівень не буде наближатися до воєнного. Прихильники спорту певною мірою потребують переключення та виявлення емоцій за допомогою спорту. Це підтверджується залученням глядачів до різноманіт-

Таблиця 3

Перспективні можливості з розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області

№	Можливості
1	збільшення глядацького зацікавлення шляхом розвитку варіантів виду спорту, проведення майстер-класів, залучення відомих спортсменів, розширення діапазону учасників змагань
2	висвітлення діяльності (ЗМІ), участь у міжнародних проєктах та програмах, заходах різного рівня
3	впровадження інноваційних методичних підходів у тренувальному процесі
4	залучення меценатів та спонсорів, залучення нових груп учасників та створення відповідних проєктів
5	об'єктивізація обліку спортсменів, команд та осередків із занять видом спорту
6	підвищення кваліфікації суддів та тренерів
7	підвищення уваги до роботи осередків на рівні територіальних громад
8	покращення матеріально-технічного забезпечення
9	популяризація політики здорового способу життя через різноманітні заходи (створення мобільного додатку, бесід, медіапроєктів тощо)
10	проведення кваліфікованого відбору спортсменів та команд на різних рівнях організації та загалом якісна селекційна робота
11	уведення стимулювання та винагороди учасникам за ефективну діяльність

них змагань. Однак суттєвою перепоною є загроза безпеці та життю глядачів.

Дещо складніша ситуація із засобами масової інформації. Не всі з них продовжують свою діяльність, особливо, якщо говорити про місцевий та обласний рівень. Деякі суттєво змінили контент, з яким виходять до глядачів.

Загострення війни неочікувано вплинуло на збільшення участі івано-франківських спортсменів у міжнародних проєктах та програмах, заходах різного рівня. Це відбувається за допомогою підтримки України зі сторони демократичної частини Європи та світу. Є позитивні приклади проживання, тренування та змагань наших представників у спортивних клубах та осередках у Польщі, Литві, Словаччині та інших країнах.

На наш погляд, традиційними залишаються можливості з підвищення уваги до роботи осередків на рівні територіальних громад. Такі можливості є діалектичними. Адже, з одного боку, самі територіальні громади почасти зацікавлені в розвиткові та популяризації ігрових видів спорту, а з іншого – їхні можливості суттєво детерміновані фінансами та ресурсами.

Водночас загальна увага до популяризації політики здорового способу життя через різноманітні заходи притаманна не лише ігровим видам спорту. Це стратегічний напрям розвитку галузі фізичної культури та спорту серед різних верств населення.

Друга група можливостей – це, зокрема, впровадження інноваційних методичних підходів у тренувальному процесі, об'єктивізація обліку спортсменів, команд та осередків із занять видом спорту, підвищення кваліфікації суддів та тренерів, покращення матеріально-технічного забезпечення, проведення кваліфікованого відбору спортсменів та команд на різних рівнях організації та загалом якісна селекційна робота.

Можна спостерігати, що окремі з них стосуються безпосередньо системи підготовки (впровадження інновацій, облік та селекція спортсменів, забезпечення). Тому їх виконання може бути

досягнуте за рахунок проведення навчально-методичних тренінгів для тренерів, стажування на рівні національної федерації чи за кордоном. Нагадаємо, що є певна частина тренерів та спортсменів, які мають можливість сьогодні набувати досвіду та навичок за кордоном у провідних європейських країнах. Отже, після повернення цей досвід стане надійним підґрунтям для перспективних змін на Івано-Франківщині.

Дещо складніша ситуація з матеріально-технічним забезпеченням, адже воно потребує залучення додаткового фінансування чи нових партнерів, здатних вирішувати такі завдання. Проте у цій ситуації можна розробляти міжнародні проєкти та створювати гранти для подальшого подання до міжнародних федерацій з ігрових видів спорту, інших інституцій підтримки.

Дещо відмінний зміст можливості, запропонований експертами, пов'язаний з уведенням стимулювання та винагороди учасникам за ефективну діяльність. Зазначений пункт, на наш погляд, може мати позитивний вплив на всі інші складники. Адже варіанти стимулювання можуть мати як матеріальне, так і нематеріальне вираження. Отже, можна припустити, що таким чином можна залучити додаткових спонсорів, меценатів чи приватних осіб, зацікавлених у розвиткові того чи іншого ігрового виду спорту.

Завершальний блок опитування експертів за допомогою методики SWOT-аналізу пов'язаний із визначенням загроз (табл. 4).

Аналізування зазначеної групи відповідей експертів дає підстави також розподілити їх за змістовим наповненням. Перша з них загалом практично унеможлиблює не лише подальший розвиток ігрових видів спорту, але й підтримання стану на досягнутому рівні.

Серед таких критичних загроз першочергово більшість експертів вказали продовження (загострення) воєнних дій на території України, що пов'язане з блекаутом, міграцією населення, втратою кадрового забезпечення. Ми погоджуємося

Таблиця 4

Загрози для розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області

№	Загрози
1	відсутність державної підтримки і фінансування та жорсткий контроль за діяльністю федерацій
2	збереження дистанційних форм роботи
3	значне соціально-психологічне напруження у суспільстві
4	зниження рівня та нестабільність фінансового забезпечення, соціально-економічного стану населення
5	негативний вплив чинників пандемії коронавірусу чи інших варіантів масових захворювань
6	низький рівень готовності інфраструктури, руйнування матеріально-технічних баз
7	прихід на керівні посади (інші) некомпетентних та непрофесійних осіб та неефективний менеджмент
8	продовження (загострення) воєнних дій на території України, що пов'язане з блекаутом, міграцією населення, втратою кадрового забезпечення
9	складність реалізації адміністративно-правових реформ

з такими твердженнями та вважаємо, що ситуація залишається невизначеною. Ця загроза є вичерпно негативною та її реалізація унеможливує розвиток галузі фізичної культури і спорту загалом, а не лише окремої групи видів спорту.

Значно менший деструктив у діяльність суб'єктів розвитку ігрових видів спорту вносять загрози, пов'язані зі збереженням дистанційних форм роботи та можливим негативним впливом чинників пандемії коронавірусу чи інших варіантів масових захворювань. Можна спостерігати, що на тлі ведення війни в Україні увага до пандемії коронавірусу знизилася. Окрім того, вже є приклади в європейській та світовій практиці з відмови від жорстких обмежень діяльності людини, які існували упродовж 2020–2021 років.

Значною мірою зі зазначеними загрозами пов'язана ще одна, це значне соціально-психологічне напруження у суспільстві. За такого стану різні учасники та групи зацікавлених осіб втрачають конструктивну взаємодію, адже їхня діяльність піддається негативним впливам, викликаних зовнішнім середовищем.

Наступна підгрупа загроз пов'язана з меншими ризиками для самої діяльності. Вона більше зосереджена на визначенні різного рівня ефективності роботи. Упродовж усього періоду після набуття Україною незалежності визначальними чинниками діяльності для фізичної культури і спорту є рівень та належність державної підтримки і фінансування та рівень контролю за діяльністю федерацій з видів спорту. І чим вищий він, жорсткіший, тим складніше говорити про впровадження інновацій, розвиток та еволюцію діяльності. Після початку процесів децентралізації на сьогодні повної реалізації її принципів не відбулося, а ми перебуваємо у перехідній фазі, обтяженій деструктивними впливами пандемії коронавірусу та війною.

Окремою негативною тенденцією та значною загрозою, на якій наголошують експерти, є прихід на керівні посади, інші визначальні для суб'єктів розвитку ігрових видів спорту некомпетентних та непрофесійних осіб, що спричиняє неефективний менеджмент. Протидіяти цьому можна лише за допомогою формування спільного бачення всіма членами федерацій подальшого розвитку або високими компетентнісними можливостями нового керівника, здатного до освоєння нового виду діяльності для себе, та проникненням у суть розвитку того чи іншого виду спорту.

Традиційно для України експерти відзначають серед загроз зниження рівня та нестабільність фінансового забезпечення, соціально-економіч-

ного стану населення. Це уже спостерігається серед жителів різних регіонів України. Можливо, дещо меншою мірою це стосується населення Івано-Франківщини. Однак сучасна сфера надання послуг фізкультурно-оздоровчого та спортивного характеру тісно пов'язані з добробутом населення. Тому зниження матеріального забезпечення на пряму відобразатиметься на кількості осіб, залучених до занять та якості їхнього ставлення до навчально-тренувального процесу в ігрових видах спорту.

Висновки. У розвитку ігрових видів спорту на теренах Івано-Франківської області за допомогою застосування методики SWOT-аналізу визначено:

- сильні сторони, що пов'язані з історією, традиціями федерації, позитивним досвідом проведення заходів, кваліфікованими кадрами і спортсменами, підвищенням кваліфікації, залученням до занять різних груп осіб, планом роботи та програм розвитку, масовістю виду спорту, співпрацею з органами влади та організаціями, створенням соціальних програм і проєктів;

- слабкі сторони – відсутність фінансування та мотивації, відсутність постійних партнерів та інвесторів, складність взаємодії з гілками влади, високе навантаження на учасників; знижена увага до проблем дитячо-юнацького спорту, недосконала робота осередків, робота зі спонсорами та медіа; недостатність матеріально-технічного, правового та методичного забезпечення, хаотичність проведення окремих заходів;

- можливості – збільшення зацікавлення, розширення діапазону учасників змагань; висвітлення діяльності, участь у міжнародних проєктах та програмах, впровадження інновацій, залучення меценатів та спонсорів, облік спортсменів і команд, підвищення кваліфікації суддів та тренерів, покращення матеріально-технічного забезпечення; популяризація здорового способу життя, якісна селекційна робота, стимулювання за ефективну діяльність;

- загрози – продовження (загострення) воєнних дій, відсутність державної підтримки, жорсткий контроль діяльності, соціально-психологічне напруження та дистанційні форми роботи, нестабільність соціально-економічного стану, пандемія, низький рівень готовності й руйнування інфраструктури, некомпетентність та непрофесійність, неефективний менеджмент.

Перспективи подальших досліджень передбачають доповнення даних за допомогою застосування інших інструментів вивчення діяльності суб'єктів розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антипова Ж.И., Гоголева Е.Н. Развитие физической культуры и спорта в Одесском регионе. *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту в контексті 25-річчя незалежності України*. Харків : ХДАФК, 2016. С. 113–117.
2. Балабанова Л.В. *SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій*. Київ : Знання, 2005. 301 с.
3. Ваулін О., Пітин М., Задорожна О. Засоби оцінювання економічної ефективності змагань з фехтування. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2018. С. 14–17.
4. Горбань С.М. Науково-педагогічні основи розвитку спорту в регіоні (на прикладі футболу) : автореф. дис. ... канд. наук : 24.00.01. Київ : НУФВіСУ, 2000. 20 с.
5. Дорофеєва Т., Приходько В. Значення децентралізації для подальшого розвитку спорту в умовах України. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 2020. № 5(79). С. 12–19.
6. Дорофеєва Т., Приходько В. Обґрунтування наукової розробки теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 2020. № 10 К. С. 197–203.
7. Дрюков О. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного аналізу і планування розвитку видів спорту в спортивних школах України. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2015. № 1. С. 8–15.
8. Лисейко К.В., Яців Я.М., Пітин М.П. Зміст наукового обговорення розвитку ігрових видів спорту в Україні в умовах децентралізації. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 15*. Київ, 2021. Вип. 12 (144) 21. С. 84–90.
9. Павлюк І. Проблеми і перспективи розвитку гандболу в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2007. № 2. С. 56–59.
10. Степанюк С.І., Сінчук А.В. Становлення та розвиток пляжного гандболу на Херсонщині. *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту*. Харків, 2017. С. 177–180.
11. Павлюк І.С. Організаційно-управлінська система хокею в Україні. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2012. № 4. С. 39–43.
12. Сушко Р.О. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу) : монографія. Київ, 2017. 360 с.
13. Терещук М.В. Організаційно-методичні засади розвитку гольфу в Україні : автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Київ : НУФВіСУ, 2014. 21 с.
14. Кухтій А.О. Оцінка сучасного стану організації фізкультурно-спортивного руху в Україні за результатами анкетування керівників обласної ланки. *Молода спортивна наука України*. Львів, 2002. Вип. 6. Т. 1. С. 56–64.
15. Лисейко К., Яців Я., Пітин М., Грецький О. Структура пріоритетних видів спорту в Івано-Франківській області у 2017–2022 роках. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 3. 2022. С. 172–181.
16. Приходько В., Томенко О., Матросов С., Чернігівська С. Стратегічні проблеми державного управління розвитком сфери спорту в Україні. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2021. № 1(5). С. 73–83.

REFERENCES

1. Antipova, Zh.I., Hoholeva, E.N. (2016). Razvitie fizicheskoy kultury i sporta v Odesskom rehione [Development of physical culture and sports in the Odessa region]. *Stratehichne upravlinnya rozvitkom fizichnoi kulturi i sportu v konteksti 25-richchya nezalezhnosti Ukraini*. Kharkiv: KhDAFK, pp. 113–117.
2. Balabanova, L.V. (2005). *SWOT-analiz – osnova formuvannya marketinhovikh stratehiy* [SWOT analysis is the basis for the formation of marketing strategies]. Kyiv: Znannya, 301 p. [in Ukrainian].
3. Vaulin, O., Pityn, M., Zadorozhna, O. (2018). Zasobi otsinyuvannya ekonomichnoi efektyvnosti zmahannya z fekhturnyannya [Means of evaluating the economic efficiency of fencing competitions]. *Sportivnyy visnik Pridniprov'ya*. Dnipro, pp. 14–17 [in Ukrainian].
4. Horban, S.M. (2000). *Naukovo-pedahohichni osnovi rozvitku sportu v rehioni (na prikladi futbolu)* [Scientific and pedagogical foundations of sports development in the region (for example of football)]: (PhD Thesis). Kyiv, NUFViSU, 20 p. [in Ukrainian].
5. Dorofyeyeva, T., Prikhodko, V. (2020). Znachennya detsentralizatsiyi dlya podalshoho rozvitku sportu v umovakh Ukraini [The importance of decentralization for the further development of sports in the conditions of Ukraine]. *Slobozhanskiy naukovo-sportivnyy visnik*. No. 5(79), pp. 12–19 [in Ukrainian].
6. Dorofyeyeva, T., Prikhodko, V. (2020). Obgruntuvannya naukovoi rozrobki temi rozvitku sportu v umovakh ob'yednanih teritorialnikh hromad [Justification of the scientific development of the topic

- of sports development in the conditions of united territorial communities]. *Fizichna kultura, sport ta zdorov'ya natsiyi*. No. 10 K, pp. 197–203 [in Ukrainian].
7. Dryukov, O. (2015). SWOT-analiz yak instrument stratehichnoho analizu i planuvannya rozvitku vidiv sportu v sportivnikh shkolakh Ukraini [SWOT analysis as a tool for strategic analysis and planning of the development of sports in sports schools of Ukraine]. *Aktual. probl. fiz. kulturi i sportu*. No. 1, pp. 8–15 [in Ukrainian].
 8. Liseyko, K.V., Yatsiv, Ya.M., Pityn, M.P. (2021). Zmist naukovooho obhovorenniya rozvitku ihrovikh vidiv sportu v Ukraini v umovakh detsentralizatsiyi [The content of the scientific discussion of the development of game sports in Ukraine in conditions of decentralization]. *Naukoviy chasopis NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya № 15*. Kyiv. Vol. 12 (144) 21, pp. 84–90 [in Ukrainian].
 9. Pavlyuk, I. (2007). Problemi i perspektivi rozvitku handbolu v Ukraini [Problems and prospects of handball development in Ukraine]. *Teoriya i metodika fizichnoho vikhovannya i sportu*. No. 2, pp. 56–59 [in Ukrainian].
 10. Stepanyuk, S.I., Sinchuk, A.V. (2017). Stanovlennya ta rozvitok plyazhnoho handbolu na Khersonshchini [Formation and development of beach handball in the Kherson region]. *Stratehichne upravlinnya rozvitkom fizichnoi kulturi i sportu*. Kharkiv, pp. 177–180 [in Ukrainian].
 11. Pavlyuk, I.S. (2012). Orhanizatsiyno-upravlinska sistema khokeyu v Ukraini [Organizational and management system of hockey in Ukraine]. *Fizichne vikhovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi*. No. 4, pp. 39–43 [in Ukrainian].
 12. Sushko, R.O. (2017). *Rozvitok sportivnikh ihor v umovakh hlobalizatsiyi (na materialy basketbolu)* [The development of sports games in the conditions of globalization (on the basis of basketball)]: monohrafiya. Kyiv, p. 360 [in Ukrainian].
 13. Tereshchuk, M.V. (2014). *Orhanizatsiyno-metodichni zasadi rozvitku holfu v Ukraini* [Organizational and methodical principles of golf development in Ukraine] (PhD Thesis). Kyiv: NUFViSU, 21 s. [in Ukrainian].
 14. Kukhtiy, A.O. (2002). Otsinka suchasnoho stanu orhanizatsiyi fizkulturno-sportivnoho rukhu v Ukraini za rezultatami anketuvannya kerivnikiv oblasnoi lanki [Assessment of the current state of the organization of the physical culture and sports movement in Ukraine based on the results of a survey of the leaders of the regional branch]. *Moloda sportivna nauka Ukraini*. Lviv: LDIFK. Vol. 6(1), pp. 56–64 [in Ukrainian].
 15. Liseyko, K., Yatsiv, Ya., Pityn, M., Hretskiy, O. (2022). Struktura prioritetnikh vidiv sportu v Ivano-Frankivskiy oblasti u 2017–2022 rokakh [The structure of priority sports in the Ivano-Frankivsk region in 2017–2022]. *Sportivnyy visnik Pridniprova*. No. 3, pp. 172–181. DOI: 10.32540/2071-1476-2022-3-172 [in Ukrainian].
 16. Prikhodko, V., Tomenko, O., Matrosova, S., Chernihivska, S. (2021). Stratehichni problemi derzhavnoho upravlinnya rozvitkom sferi sportu v Ukraini [Strategic problems of state management of the development of sports in Ukraine]. *Sportivna nauka ta zdorov'ya lyudini*. No. 1(5), pp. 73–83 [in Ukrainian].